Yüce Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"...De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Ancak akıl sahipleri öğüt alırlar."

Zümer Suresi, 9. ayet.

YORUMLAYALIM

"Hikmet mü'minin yitiğidir; onu nerede bulursa alır."

İbn Mâce, Zühd, 15; Tirmizî, İlim, 19.

Yukarıdaki hadisi ilim adabı açısından yorumlayınız.

HATIRLAYALIM

"İlim ancak öğrenmekle elde edilir."

Buhari, İlim, 10..

3. İLİM ADABI

İlim; sözlükte "bilmek, sağlam ve kesin bir biçimde, bir şeyin gerçeğini bilmek" gibi anlamlara gelir. İslam kültüründe ilâhî ve beşerî bilgi yanında bilim için de kullanılan kapsamlı bir terimdir.

Kur'an-ı Kerim'de ilim kökünden türeyen çok sayıda kelime geçmektedir. Bunlar, Kur'ân-ı Kerim'in bilgiye ve öğrenmeye verdiği kıymeti göstermesi açısından önem arz etmektedir. "İlim" ile aynı kökten türeyen âlim, alîm, malûm, muallim gibi birçok kelime bulunmaktadır.[25]

Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) vahiy olarak gönderilen ilk ayetlerin okumak, öğrenmek ve yazmakla ilgili olması İslam'ın bilgiye verdiği önemin derecesini göstermektedir: **"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir**

20. *Buhârî, İlim, 49.*
21. *bk. Ebû Davud, Edeb, 94.*
22. *Buhârî, İsti'zan, 47.*
23. *Buhârî, Cizye, 12.*
24. *Buhârî, Nikâh, 47.*
25. *İlhan Kutluer, "İlim" md., DİA, TDV Yayınları, C 22, s. 109.*

aşılanmış yumurtadan yarattı. Oku! Rabbin, en büyük kerem sahibidir. O Rab ki kalemle (yazmayı) öğretti. İnsana bilmedikleri şeyi öğretti."[26] Alâk Suresi'nin ilk beş ayetinden anlaşıldığı üzere İslamiyet ile ilim, et ile tırnak gibi birbirinden ayrılmaz. İslam dini, ilim öğrenmeyi, bilgi sahibi olmayı ve cehaleti ortadan kaldırmayı hedefler. Çünkü insanın yaratılış gayesi, Allah'ı (c.c) ve Resulünü (s.a.v) tanımak ve O'nun emir ve yasaklarını yerine getirmektir.

"İlim talep etmek/öğrenmek kadın ve erkek her Müslüman'a farzdır."[27] Hadis-i şerifi doğrultusunda ilim öğrenmenin gerekliliği ve fazileti bilinmektedir. İslam dininde ilim, Allah'ın (c.c) rızasını kazanmak ve kendisi ile amel etmek için öğrenilir. Öğrendiği bilgi, kendisini hakikate ulaştırmayan kimse, o bilginin ancak taşıyıcılığını yapmış olur. Gerçek ilim, doğru bilgi, insanı Hakk'a ve hakikate ulaştırır. İnsanın hayatını düzenlemeyen, insanın üzerinde eseri görülmeyen ve insanı Allah (c.c) ve Resulünün yoluna götürmeyen ilimde hayır yoktur.

Ihlas ve samimiyetle ilim öğrenilirse o ilim, insanı, Allah'a (c.c) yaklaştırır ve hedefine ulaştırır. Dolayısıyla ilim ile meşgul olan kimse halis bir niyete sahip olmalı, Allah (c.c) rızasını gözetmelidir. Ayrıca bilgi çeşitliliğinin ve kirliliğinin olduğu bu zamanda Allah'tan (c.c) faydalı ilim istemeli, bunun için dua etmelidir.

İlmi ertelemeden erken yaşlarda talep etmek önemlidir. Herkesçe bilinen bir gerçek şu ki, ilmin kalıcılığı buna bağlıdır. Çocukken öğrenilen ilim taşa yazı yazmak gibidir. Ayrıca ilim öğrenme süreci uzun ve bazen de yorucudur. Bu süreçte azimli olmak, sabır ve tahammül göstermek önemlidir. Bunlara ilaveten kişinin kabiliyetine göre bir ilim dalı ile meşgul olması, istek ve başarı için gerekli ilkelerden biridir.

İlim talebinde plan ve program çok önemlidir; hocanın yönlendirmelerine dikkat ederek zamanı verimli bir şekilde kullanmak büyük önem arz etmektedir. İlim öğrenmede dikkatle dinlemek, yazarak çalışmak çok önemlidir. İlim öğrenmede utanılacak bir şey olmadığının farkına varılmalı ve öğrenirken soru sormaktan kaçınılmamalıdır. Ayrıca tekrar etmenin ilim öğrenmenin ayrılmaz bir parçası olduğu unutulmamalıdır. Faydasız bilgilerle uğraşarak vakit kaybedilmemeli, gerekli olmayan münakaşalardan uzak durulmalıdır.

---

26. Alâk suresi, 1-5. ayet.
27. İbn Mace, Mukaddime, 17.

أفضلُ الصَّدقةِ أنْ يتعلَّمَ المرءُ المسلمُ علماً، ثمَّ يعلِّمَهُ أخاهُ المسلمَ.

En üstün sadaka,
bir Müslüman'ın ilim öğrenmesi
ve sonra daöğrendiği ilmi
Müslüman kardeşlerine öğretmesidir.
(İbni Mâce, Mukaddime: 3)

BİR DUA

"... Allah'ım! Faydasız ilimden, ürpermeyen gönülden, doyma bilmeyen nefisten ve kabul olunmayan duadan Sana sığınırım."

Müslim, Zikir 73.

İlim öğrenmek her Müslüman erkek ve kadına farzdır.

Öğrencinin, hocasına saygı göstermesi, âlimlere muhabbet beslemesi gerekir. Gösterilecek olan saygı kişilerden ziyade bizzat ilmin kendisinedir. Dolayısıyla kişi, ilim öğrendiği kimseyi sevmese de, sahip olduğu ilme ve bilgi öğrettiği için şahsına saygı göstermelidir.

İlim öğrenirken, ahlakı güzelleştirmeye, nefsi kötü ahlaktan temizlemeye gayret göstermelidir. İlim öğrenmedeki temel gaye, öğrenilen bilgi ile amel etmek, ahlakı güzelleştirmek ve elde edilen bilgiyi hayırda kullanmaktır.

TAMAMLAYALIM

Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle tamamlayınız.

* İslam her alanda insanlığa .... öğrenmeyi tavsiye etmiştir.
* Mescid-i Nebi içerisinde ilim öğrenmek için burada kalan sahabiler için yapılan odalara .... denir.
* Hz. Peygamber'e (s.a.v) ilk gönderilen vahiy .... emri ile başlar.
* Hz. Muhammed'in (s.a.v) ilme verdiği önemi .... savaşındaki esirlere yönelik uygulamasından da anlayabiliriz.
* Hz. Muhammed (s.a.v) "İlim öğrenmek kadın-erkek tüm Müslümanlar'a..........dır." buyurmuştur.

İLİM SUFFA FARZ BEDİR OKU!

29. *Bakara suresi, 168.ayet.*